

Ewa Dróżdż

Elżbieta Moskalik

Szkoła Podstawowa nr 1
w Częstochowie

CZY WARTO OTWORZYĆ DZIECKU „OKNO NA ŚWIAT” PRZYRODY?

Takie pytanie na pewno zadaje sobie niejeden z nas. Nauczyciel, wychowawca, przyrodnik – ktoś komu zależy, aby uczeń nie powielał starych, często złych nawyków, dotyczących podejścia do zwierząt, roślin i całej przyrody.

Dla tych, którzy są świadomi ogromnego wpływu stanu dzisiejszego środowiska na życie człowieka – „otworzenie dziecku okna na świat” staje się niezwykle ważne. W czasach, gdy wszechobecny jest konsumpcyjny tryb życia, nie jest łatwo zachęcić uczniów do typowo ekologicznych działań, np. sprzątania i segregowania śmieci, poznawania pracy mało dla nich atrakcyjnej oczyszczalni ścieków czy wysypiska.

*Wizycie w oczyszczalni ścieków „Warta”
towarzyszą goście z Francji i Turcji*

Jedynym sposobem na zachęcenie młodych ludzi do zainteresowania się problematyką ochrony i poszanowania środowiska naturalnego wydaje się być zaangażowanie ich w pracę z nauczycielem, który sam z pasją oddaje się działaniom zapobiegającym sukcesywnej degradacji otaczającej nas przyrody. Tylko taka osoba jest w stanie w ciekawy sposób przeprowadzić zajęcia, dzięki którym uczniowie sami dostrzegą zalety zachowań proekologicznych.

Pojawia się pytanie, które z działań na rzecz ochrony środowiska należałoby uznać za najważniejsze? Trudno nam podać jednoznaczną odpowiedź, ponieważ wszystkie z inicjatyw, które podjęliśmy są dla nas tak samo ciekawe i staramy się, aby angażowały w równym stopniu naszych uczniów. Widzimy efekty zainteresowania naszą pracą, kiedy nasi wychowankowie potrafią cytować fragmenty z przedstawień, które utkwily im najbardziej w pamięci, zanucić piosenkę lub pomóc w szkolnej zbiórce makulatury.

Od wielu lat działania ekologiczne w naszej szkole są na stałe umieszczone w planie wychowawczym. Wiedza na temat aktualnego stanu środowiska i sposobów jego ochrony jest dla nas tą niezbędną, którą powinien posiadać każdy człowiek już od najmłodszych lat.

Od ponad 20 lat „otwieramy okna na świat” najmłodszym, umożliwiając im przede wszystkim bezpośredni kontakt z przyrodą. Organizujemy wyjścia w najbliższy teren wokół szkoły, osiedla, do najważniejszych miejsc naszego miasta oraz jego okolic. W ramach współpracy z PTTK kilkakrotnie w ciągu roku braliśmy udział w rajdach: „Pieczonego ziemniaka”, „Parasolowym”, „Powitania wiosny”, „Bolka i Lolka”. Z biegiem lat, nabierając doświadczenia, organizowałyśmy rajdy, tzw. „Zielone szkoły” oraz wycieczki klasowe o charakterze ekologicznym.

W czasie tych wyjazdów w teren uczniowie od najmłodszych lat zapoznają się z osobliwościami Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Poznając okolice Olsztyna, Złotego Potoku, Piasku, Ogrodzieńca, Wieliczki, Pustyni Błędowskiej czy najbliższego Lasu Aniolowskiego mają okazję odkrywać przyrodę w praktyce – „wychylić się ze sztywnego okna szkoły” – zobaczyć na własne oczy to, czego uczą się w podręczniku i widzą na ilustracjach.

Warsztaty terenowe w Ogrodzieńcu

*Warsztaty w Lasu Aniolowskim
– z Fundacją „Przytulnia”*

Mogą porównać, dotknąć, powąchać, posłuchać, spróbować, czyli chłonać przyrodę wszystkimi zmysłami. Często mamy wtedy możliwość bezpośredniego kontaktu ze zwierzętami, np. będąc w stadninie koni, hodowli dzików w leśniczówce czy podziwiając dziko żyjące zwierzęta w ich naturalnym środowisku. Często jest to okazja do tzw. „Polowań z aparatem fotograficznym”. Ciekawe zdobycze – zdjęcia – po przyjeździe są prezentowane na wystawach szkolnych.

Akcje, które rok w rok organizowane są w naszej placówce to „Sprzątanie świata”, „Dzień bez samochodu”, „Dzień Ziemi”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska” oraz wszelkie zbiórki baterii, makulatury, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Od lat współpracujemy ze Schroniskiem dla Zwierząt w Częstochowie. Jest to następne „okno”, jakie otwieramy uczniom na świat zwierząt potrzebujących pomocy. Nasze akcje „Głodny zwierzak”, „Ptak na parapecie” dotyczą konkretnej pomocy: wykonania karmników różnego rodzaju, dokarmiania ptaków wokół szkoły, zbierania karmy i funduszy dla opuszczonych psów i kotów, które później odwiedzamy, a czasem przygarniamy.

Organizując zajęcia, staramy się zapewnić młodym ekologom możliwość wykazania się swoją wiedzą oraz wprowadzenia w życie ich własnych pomysłów. Ważne jest dla nas, aby nie poprzestawali jedynie na biernym zdobywaniu wiedzy, ale by potrafili przekazać ją innym w jeszcze ciekawszej formie.

Dobłą i sprawdzoną metodą w naszej szkole jest przygotowywanie przedstawień o treściach przyrodniczo-ekologicznych. Zrealizowaliśmy ich już wiele, korzystając z własnych i zapożyczonych scenariuszy. W ostatnich latach były to: „Gwiazdkowa rozmowa”, „W Pacanowie”, „Lekcja przyrody”, „Psie życie”, „Sąd nad człowiekiem”, „Wszystko, co żyje...”.

Przedstawienie pt. „Sąd nad człowiekiem”

Podczas pracy nad sztuką przed uczniami z koła ekologicznego stoi trudne zadanie. Muszą oni pokonać najpierw własne słabości związane często z lękiem przed wystąpieniem publicznym, brakiem zdolności muzycznych czy recytatorskich. Kolejnym wyzwaniem staje się dla nich konieczność znalezienia sposobu, aby skupić na te kilkadziesiąt minut na sobie uwagę słuchaczy i postarać się przekazać im własne przekonania na temat ochrony przyrody. Pomimo tych wszystkich problemów, przedstawienie spotkające się z pozytywną reakcją odbiorcy to ogromna satysfakcja dla nauczyciela i aktora, która pozwala zapomnieć o trudach mozolnych prób. Najwięcej radosnych wspomnień dał nam happening przygotowywany przez wielu nauczycieli i uczniów naszej szkoły pt. „Człowieku – drgnij!”.

Z niezwykle zaangażowaniem nasi uczniowie przygotowywali relacje na temat katastrof ekologicznych na świecie, które miały miejsce w ostatnich latach w Meksyku, na Węgrzech.

Sami opracowali relacje w formie wywiadów ze znanymi ekspertami i prezentowali je wszystkim wychowankom naszej szkoły.

Sprawdzoną metodą utrwalania i poszerzania wiedzy są konkursy. Wiele z nich realizujemy przy współpracy z Ligą Ochrony Przyrody. Są to: „Przyroda Twój przyjaciel”, „Zanim podpalisz, pomyśl!”, „Miejsce, które nie może zagać” i kilka edycji konkursu „Osobliwości Jury Krakowsko-Częstochowskiej”, które corocznie przybierają inne formy realizacji. W ostatnim roku był to konkurs fotograficzny pt. „Zamki i warownie Jury Krakowsko-Częstochowskiej”.

Konkurs „Zamki i warownie Jury Krakowsko-Częstochowskiej” – organizowany z LOP

Organizacja i uczestnictwo w konkursach ma na celu promowanie naszego regionu, pokazanie jego niezwykłości i zachęcenie władz do utworzenia Jurajskiego Parku Narodowego. Współpraca z Ligą Ochrony Przyrody jest dla nas bardzo ważna. Poprzez inicjowanie spotkań szkolnych kół Regionu Północ miasta Częstochowy mamy okazję dzielić się doświadczeniami z naszej dotychczasowej pracy, ale i uczyć się od innych.

Ciekawą i atrakcyjną formą aktywności ekologicznej dla uczniów było zorganizowanie Zielonych Marszów: milczenia, nadziei na lepsze jutro, pt. „Klimat w potrzebie.” Wiele chwil radosnej twórczości dało im przygotowywanie transparentów i ulotek rozdawanych w trakcie marszu.

Staramy się, aby codzienne zajęcia połączyć z akcjami pożytecznymi dla środowiska. Sadzimy drzewa, sprzątamy teren wokół szkoły, przesadzamy kwiaty, sadzimy nowe na naszym skalniku. Niektórzy młodzi ekolodzy z wielką pasją pielęgnują zasadzone przez siebie rośliny, spędzając nawet wolny czas podczas przerw na wrywaniu chwastów i podlewaniu kwiatów.

Zielony Marsz

Ważne są dla nas akcje organizowane przy współpracy z fundacjami ekologicznymi. Fundacja z Częstochowy „Przytulnia” zorganizowała dla nas atrakcyjne warsztaty w Lasku Aniołowskim. Uczniowie wędrując po ścieżce ekologicznej, poznawali swój najbliższy teren, roślinność i zwierzęta miejskiego lasu. Wcześniej mieliśmy również okazję poznać niezwykle starorzeczne rzeki Warty. W tym roku szkolnym nawiązaliśmy współpracę z Fundacją ekologiczną „Arka” z Bielska-Białej.

Uczniowie z akcji „To nie krasnoludki palą śmieci” nauczyli się wiele o szkodliwości palenia śmieci, poznali związki trujące wydostające się do atmosfery.

*Warsztaty z Fundacją „Arka” – pod hasłem:
„To nie krasnoludki palą śmieci”*

Z werwą i ogromnym zaangażowaniem rozdawali ulotki, tłumacząc starszym osobom, czego nie powinny robić. Z okazji Dnia Ziemi spotkaliśmy się z Fundacją po raz kolejny – tym razem w Mobilnym Centrum Edukacji Ekologicznej, w którym to zdobywanie wiedzy łączy się z grami, zabawami i prezentacjami. Uczniowie mieli okazję dowiedzieć się, jak można wytworzyć prąd podczas jazdy na rowerze i zobaczyć film w „Zielonym Kinie”. Układali olbrzymie puzzle 7 x 7 m, prezentujące ekosystem lasu i łąki, uczestniczyli w grze Eko Memory – dobierając parami chronione gatunki roślin i zwierząt. Ciekawym przeżyciem dla nich było uczestniczenie w grze planszowej dotyczącej ochrony przyrody, w której sami byli pionkami.

Warsztaty w Mobilnym Centrum Edukacji Ekologicznej – z Fundacją „Arka”

Wszyscy wiedzą, że po realizacji wielu ekologicznych działań w ciągu całego roku przychodzi czas na odpoczynek. Jest on również połączony z kolejną akcją Eko. Od wielu lat nasi uczniowie pod koniec kwietnia spotykają się na Ekodyskotece. Zbierają wówczas makulaturę lub baterie, organizują konkursy na najciekawsze Ekoprzebranie.

Podsumowując nasze działania, mam nadzieję, że dzięki nim, czyli „otwieraniu różnych okien” nasi uczniowie mają okazję przez cały rok poznawać różnorodność świata przyrody. Podziwiać, tworzyć, doświadczać i pomagać w różnych sytuacjach, co w przyszłości będzie owocować dalszym rozwojem ich zainteresowań. Dzięki naszym działaniom nasi uczniowie mają szansę być pokoleniem ludzi myślących, czujących i działających na rzecz ochrony przyrody o szerokich horyzontach, otwartych na świat i jego potrzeby.

**Ewa Dróżdź
Elżbieta Moskalić**